

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

Кафедра теорії держави та права

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПУБЛІЧНЕ ПРАВО: ПРАКТИКА ТЛУМАЧЕННЯ І ЗАСТОСУВАННЯ

Назва освітньо-професійної програми	Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Вид навчальної дисципліни	обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання	перший (денна, заочна)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 11.07.2025 №11

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Навчально-наукового інституту
права та інноваційної освіти
Протокол від 19.06.2025 №11

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми «Право»

Володимир КИЯН

Розглянуто на засіданні кафедри теорії держави та права Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти протокол від 12.06.2025 №20

Публічне право: практика тлумачення і застосування. Робоча програма навчальної дисципліни. Дніпро: Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 2025 рік. 22 с.

РОЗРОБНИКИ:

1. Доцент кафедри теорії держави та права Дніпровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Талдикін Олександр Васильович;
2. Доцент кафедри теорії держави та права Дніпровського державного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук Чепік-Трегубенко Ольга Сергіївна.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

1. Професор кафедри права та публічного управління Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, доктор юридичних наук, професор Кучук Андрій Миколайович;
2. Суддя Запорізького окружного адміністративного суду, доктор юридичних наук, доцент Прасов Олександр Олександрович.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**
(додаток 1 до Робочої програми навчальної дисципліни)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальна кількість годин	120	120
Рік підготовки	1	1
Семестр	2	1, 2
Лекції	8	10
Семінарські	8	6
Практичні	16	4
Самостійна робота	88	100
Індивідуальні завдання (курсова робота)	за вибором здобувача вищої освіти	за вибором здобувача вищої освіти
Підсумковий семестровий контроль	екзамен	екзамен

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Публічне право: практика тлумачення і застосування» є сприяння у становленні сучасного кваліфікованого правника шляхом вдосконалення знань у сфері інтерпретації та реалізації норм права, розвитку сучасного правового мислення, його теоретичного та практичного втілення у звичайних умовах професійної діяльності та в особливий період.

Очікувані результати навчання:

використовувати у практичній діяльності основні засади публічного права України;

вміти готувати проекти правозастосовних та правотлумачних актів;
розуміти особливості застосування норм міжнародного публічного права;
володіти навичками аргументації у правотлумачному та правозастосовному процесі.

Вивчення дисципліни забезпечує формування компетентностей за освітньою програмою:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.

Загальні компетентності:

ЗК6 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК7 – Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності:

СК5 – Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК6 – Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК10 – Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

Пререквізити: «Теорія держави і права», «Актуальні проблеми теорії держави і права», «Конституційне право».

Постреквізити: «Застосування стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод».

Здобувачі вищої освіти повинні продемонструвати такі **результати навчання:**

РН11 – Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН13 – Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН14 – Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН17 – Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ПУБЛІЧНЕ ПРАВО: ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА. ХАРАКТЕРИСТИКА ГАЛУЗЕЙ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Принцип поділу права на приватне та публічне. Публічне право в правовій системі. Предмет, метод публічного права та їх специфіка. Система публічного права: поняття та структура. Принципи публічного права: поняття, класифікація. Способи правового регулювання публічного права. Функції публічного права. Джерела публічного права. Зв'язок публічного права з приватним правом. Публічне право: практика тлумачення і застосування як навчальна дисципліна та

система наукових знань: поняття, система, функції. Розвиток публічного права в умовах воєнного стану в Україні.

Структура публічного права України. Галузі публічного права. Конституційне право. Кримінальне право. Адміністративне право. Муніципальне право. Фінансове право. Бюджетне право. Митне право. Податкове право. Земельне право. Екологічне право. Інформаційне право. Кримінально-виконавче право Кримінально-процесуальне право. Адміністративно-процесуальне право. Трансформація галузей права в умовах воєнного стану в Україні.

ТЕМА 2. ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА. ВИДИ ТЛУМАЧЕННЯ

Необхідність тлумачення норм права. З'ясування норм права. Роз'яснення (інтерпретація) норм права. Об'єкт тлумачення норм публічного права. Предмет тлумачення норм публічного права.

Види тлумачення з'ясування за обсягом: буквальне (адекватне) тлумачення, обмежувальне тлумачення, розширювальне тлумачення.

Види тлумачення-роз'яснення норм права. Офіційне тлумачення. Офіційне тлумачення за сферою: нормативне, казуальне. Види нормативного тлумачення за авторством: автентичне тлумачення, легальне (делеговане) тлумачення. Легальне тлумачення: відомче міжвідомче (офіційне). Казуальне тлумачення: судове, адміністративне. Неофіційне тлумачення норми права. Неофіційне тлумачення за рівнем обґрунтованості, компетентності інтерпретатора: доктринальне (наукове) тлумачення, професійне (компетентне) тлумачення, буденне тлумачення.

ТЕМА 3. СПОСОБИ ТЛУМАЧЕННЯ НОРМ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Способи тлумачення норм права. Мовний спосіб тлумачення. Логічний спосіб тлумачення. Системний спосіб тлумачення. Історичний спосіб тлумачення. Спеціально-юридичний спосіб тлумачення норм права. Телеологічний (цільовий) спосіб тлумачення. Логіко-юридичний спосіб тлумачення норм права (конструювання правової норми). Кваліфікація зловживання правом. Тлумачення юридичних презумпцій і юридичних фікцій. Діяльність Конституційного Суду України з тлумачення Конституції України в умовах воєнного стану. Способи тлумачення Конституції та законів. Межі тлумачення Конституційним Судом України Конституції України.

ТЕМА 4. ПРАВОРОЗ'ЯСНЮВАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЙНО-ПРАВОВІ АКТИ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Правороз'яснювальний процес в умовах воєнного стану. Стадії правороз'яснювального процесу: стадія правороз'яснювальна ініціатива, стадія узагальнення суб'єктом тлумачення існуючої юридичної практики, стадія

з'ясування дійсного змісту норми права, стадія розробки й обговорення проекту роз'яснення дійсного змісту норм права, стадія затвердження проекту роз'яснення дійсного змісту правової норми, стадія опублікування акта роз'яснення норм права.

Акт тлумачення норм права (інтерпретаційно-правовий акт). Види актів тлумачення норм права за галузевою приналежністю норми права, що тлумачиться. Види актів тлумачення норм права залежно від структурного елемента норми права, що тлумачиться. Види актів тлумачення норм права за формою зовнішнього виразу. Види актів тлумачення норм права за юридичною формою виразу. Види актів тлумачення норм права за сферою дії. Види актів тлумачення норм права за «авторством» норми права, що є предметом тлумачення. Види актів тлумачення норм права за повноваженнями інтерпретатора.

ТЕМА 5. РЕАЛІЗАЦІЯ НОРМ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА. ПРАВАЗАСТОСОВНИЙ ПРОЦЕС

Реалізація норм права. Реалізація загальних настанов. Реалізація загальних правових норм поза правовідносинами. Реалізація правових норм у конкретних правових відносинах. Реалізація правових норм за кількістю учасників: індивідуальна, колективна. Реалізація правових норм за характером дій правореалізуючих суб'єктів: дотримання, виконання, використання, застосування. Реалізація правових норм за складністю дій правореалізуючих суб'єктів: безпосередня (проста), опосередкована (складна).

Застосування правових норм. Два підходи до визначення випадків правозастосування: формально-юридичний та змістовний. Підстави застосування норм права. Особливості застосування норм публічного права в умовах воєнного стану.

ТЕМА 6. ПРАВАЗАСТОСОВНИЙ АКТ НОРМ ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Форми правозастосовної діяльності. Правозастосовний процес. Суб'єкти застосування норм публічного права. Простий та складний порядок застосування норм права. Стадії застосування норм права. Основні вимоги до правозастосування. Ефективність застосування норм права. Гарантії правильного застосування норм права.

Акти застосування норм права: поняття та ознаки. Критерії класифікації та види актів застосування норм права. Вимоги до правозастосовних актів: загальна характеристика. Структура правозастосовного акта: характеристика елементів. Юридична мова окремих видів правозастосовних актів.

ТЕМА 7. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Імплементативні механізми застосування у внутрішньому правопорядку норм міжнародних договорів України. Способи імплементації міжнародно-

правових зобов'язань у національне законодавство. Форми реалізації норм міжнародного права: дотримання, виконання, використання, застосування норм міжнародного права. Форми реалізації норм міжнародного права в умовах воєнного стану.

Місце у внутрішньому правопорядку міжнародних договорів та їх застосування українськими судами. Концепція поділу положень міжнародних договорів. Місце у внутрішньому правопорядку України загальноновизнаних і звичаєвих норм міжнародного права та їх застосування українськими судами. Формування моделі взаємодії міжнародного та внутрішнього права і практика українських судів. Сучасний стан і проблемні аспекти практики застосування норм міжнародного права судами України.

ТЕМА 8. ПРОБЛЕМИ АРГУМЕНТАЦІЇ У ПРАВОТЛУМАЧНОМУ ТА ПРАВОЗАСТОСОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Доктринальна складова юридичної аргументації. Поняття юридичної аргументації як виду юридичної діяльності. Історичний розвиток теорій юридичної аргументації. Ознаки та структура юридичної аргументації. Моделі і види юридичної аргументації.

Докази як основний вид даних правової аргументації. Роль юридичної аргументації у правовому регулюванні. Значення юридичної аргументації у правовому регулюванні в умовах воєнного стану. Мова права як підґрунтя юридичної аргументації. Види аргументів. Аналіз та оцінка даних юридичної аргументації. Юридична аргументація у правозастосовній практиці.

4. СТРУКТУРА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Публічне право: поняття та структура. Характеристика галузей публічного права	1. Поняття, ознаки та історія виникнення і розвитку публічного права України. Публічне право в умовах воєнного стану. 2. Структура публічного права України.	2
Тема № 2. Тлумачення норм публічного права. Види тлумачення	1. Поняття тлумачення норм права. 2. Види тлумачення норм права.	2
Тема № 3. Способи тлумачення норм публічного права	1. Способи тлумачення норм права. 2. Правороз'яснювальний процес: поняття та стадії. Особливості правороз'яснювального процесу в умовах воєнного стану. 3. Акт тлумачення норм права: поняття, різновиди та співвідношення з нормативно-правовим актом.	2

Тема №5. Реалізація норм публічного права. Правозастосовний процес	1. Форми реалізації норм права: поняття та сутність. Класифікація форм реалізації норм права 2. Поняття, сутність та ознаки застосування норм права 3. Вимоги до правильного застосування норм права. Правозастосовні помилки	2
--	--	---

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського заняття	Кількість годин
Тема № 1. Публічне право: поняття та структура. Характеристика галузей публічного права	2
Тема № 2. Тлумачення норм публічного права. Види тлумачення	2
Тема № 3. Способи тлумачення норм публічного права	2
Тема № 4. Правороз'яснювальний процес та інтерпретаційно-правові акти публічного права	2

Теми практичних занять

Назва теми практичного заняття	Кількість годин
Тема № 2. Тлумачення норм публічного права. Види тлумачення	2
Тема № 3. Способи тлумачення норм публічного права	2
Тема № 4. Правороз'яснювальний процес та інтерпретаційно-правові акти публічного права	2
Тема № 5. Реалізація норм публічного права. Правозастосовний процес	4
Тема № 6. Правозастосовний акт норм публічного права	2
Тема № 7. Особливості застосування норм міжнародного публічного права	2
Тема № 8. Проблеми аргументації у правотлумачному та провозастосовному процесі	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Публічне право: поняття та структура. Характеристика галузей публічного права	12
Тема № 2. Тлумачення норм публічного права. Види тлумачення	12
Тема № 3. Способи тлумачення норм публічного права	12
Тема № 4. Правороз'яснювальний процес та інтерпретаційно-правові акти публічного права	12
Тема № 5. Реалізація норм публічного права. Правозастосовний процес	10
Тема № 6. Правозастосовний акт норм публічного права	10
Тема № 7. Особливості застосування норм міжнародного публічного права	10
Тема № 8. Проблеми аргументації у правотлумачному та провозастосовному процесі	10

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

Теми та план лекційних занять

Назва теми лекційного заняття	План лекційного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Публічне право: поняття та структура. Характеристика галузей публічного права	1. Поняття, ознаки та історія виникнення і розвитку публічного права України. 2. Структура публічного права України.	2
Тема № 2. Тлумачення норм публічного права. Види тлумачення	1. Поняття тлумачення норм права. 2. Види тлумачення норм права.	2
Тема № 3. Способи тлумачення норм публічного права	1. Способи тлумачення норм права. 2. Правороз'яснювальний процес: поняття та стадії. 3. Акт тлумачення норм права: поняття, різновиди та співвідношення з нормативно-правовим актом.	2
Тема № 5. Реалізація норм публічного права. Правозастосовний процес	1. Форми реалізації норм права: поняття та сутність. Класифікація форм реалізації норм права. 2. Поняття, сутність та ознаки застосування норм права. 3. Вимоги до правильного застосування норм права. Правозастосовні помилки.	2
Тема № 8. Проблеми аргументації у правотлумачному та провозастосовному процесі	1. Доктринальна складова юридичної аргументації. 2. Поняття ознаки та структура юридичної аргументації. 3. Моделі та види юридичної аргументації. Докази як основний вид даних правової аргументації. 4. Роль юридичної аргументації у правовому регулюванні: правотворчість та правозастосування. Аналіз та оцінка даних юридичної аргументації.	2

Теми семінарських занять

Назва теми семінарського або практичного заняття	Кількість годин
Тема № 1. Публічне право: поняття та структура. Характеристика галузей публічного права	2
Тема № 2. Тлумачення норм публічного права. Види тлумачення	2
Тема № 3. Способи тлумачення норм публічного права	2

Теми практичних занять

Назва теми семінарського або практичного заняття	Кількість годин
Тема № 6. Правозастосовний акт норм публічного права	2
Тема № 8. Проблеми аргументації у правотлумачному та провозастосовному процесі	2

Теми для самостійної роботи

Назва теми для самостійної роботи	Кількість годин
Тема № 1. Публічне право: поняття та структура. Характеристика галузей публічного права	10
Тема № 2. Тлумачення норм публічного права. Види тлумачення	10
Тема № 3. Способи тлумачення норм публічного права	10
Тема № 4. Правороз'яснювальний процес та інтерпретаційно-правові акти публічного права	10
Тема № 5. Реалізація норм публічного права. Правозастосовний процес	15
Тема № 6. Правозастосовний акт норм публічного права	15
Тема № 7. Особливості застосування норм міжнародного публічного права	15
Тема № 8. Проблеми аргументації у правотлумачному та провозастосовному процесі	15

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

1. Принцип поділу права на приватне та публічне.
2. Публічне право в правовій системі. Розвиток публічного права в умовах воєнного стану в Україні.
3. Предмет, метод публічного права та їх специфіка.
4. Система публічного права: поняття та структура.
5. Принципи публічного права: поняття, класифікація.
6. Способи правового регулювання публічного права.
7. Функції публічного права.
8. Джерела публічного права.
9. Зв'язок публічного права з приватним правом.
10. Публічне право: практика тлумачення і застосування як навчальна дисципліна та система наукових знань: поняття, система, функції.
11. Структура публічного права України.
12. Галузі публічного права.
13. Необхідність тлумачення норм права.
14. З'ясування норм права.
15. Роз'яснення (інтерпретація) норм права.
16. Об'єкт тлумачення норм публічного права.
17. Предмет тлумачення норм публічного права.
18. Види тлумачення з'ясування за обсягом.
19. Види тлумачення-роз'яснення норм права.
20. Офіційне тлумачення.
21. Види нормативного тлумачення за авторством.
22. Легальне тлумачення.
23. Казуальне тлумачення.
24. Неофіційне тлумачення за рівнем обґрунтованості.
25. Способи тлумачення норм права.
26. Мовний спосіб тлумачення.

27. Логічний спосіб тлумачення.
28. Системний спосіб тлумачення.
29. Історичний спосіб тлумачення.
30. Спеціально-юридичний спосіб тлумачення норм права.
31. Телеологічний (цільовий) спосіб тлумачення.
32. Логіко-юридичний спосіб тлумачення норм права (конструювання правової норми).
33. Кваліфікація зловживання правом.
34. Тлумачення юридичних презумпцій і юридичних фікцій.
35. Діяльність Конституційного Суду України з тлумачення Конституції України в умовах воєнного стану.
36. Способи тлумачення Конституції України.
37. Межі тлумачення Конституційним Судом України Конституції та законів України.
38. Правороз'яснювальний процес: поняття.
39. Стадії правороз'яснювального процесу.
40. Стадія правороз'яснювальна ініціатива.
41. Стадія узагальнення суб'єктом тлумачення існуючої юридичної практики.
42. Стадія з'ясування дійсного змісту норми права.
43. Стадія розробки й обговорення проекту роз'яснення дійсного змісту норм права.
44. Стадія затвердження проекту роз'яснення дійсного змісту правової норми, стадія опублікування акта роз'яснення норм права.
45. Акт тлумачення норм права (інтерпретаційно-правовий акт).
46. Види актів тлумачення норм права за галузевою приналежністю норми права, що тлумачиться.
47. Види актів тлумачення норм права залежно від структурного елемента норми права, що тлумачиться.
48. Види актів тлумачення норм права за формою зовнішнього виразу.
49. Види актів тлумачення норм права за юридичною формою виразу.
50. Види актів тлумачення норм права за сферою дії.
51. Види актів тлумачення норм права за «авторством» норми права, що є предметом тлумачення.
52. Види актів тлумачення норм права за повноваженнями інтерпретатора.
53. Реалізація норм права. Специфіка реалізації норм публічного права в умовах воєнного стану.
54. Реалізація загальних правових норм поза правовідносинами.
55. Реалізація правових норм за кількістю учасників: індивідуальна, колективна.
56. Реалізація правових норм за характером дій правореалізуючих суб'єктів: дотримання, виконання, використання, застосування.
57. Реалізація правових норм за складністю дій правореалізуючих суб'єктів: безпосередня (проста), опосередкована (складна).

58. Застосування правових норм: підходи до визначення випадків правозастосування: формально-юридичний та змістовний.

59. Підстави застосування норм права.

60. Форми правозастосовної діяльності.

61. Правозастосовний процес.

62. Суб'єкти застосування норм публічного права.

63. Простий та складний порядок застосування норм права.

64. Стадії застосування норм права.

65. Основні вимоги до правозастосування.

66. Ефективність застосування норм права.

67. Гарантії правильного застосування норм права.

68. Акти застосування норм права: поняття та ознаки.

69. Критерії класифікації та види актів застосування норм права.

70. Вимоги до правозастосовних актів: загальна характеристика.

71. Структура правозастосовного акта: характеристика елементів.

72. Юридична мова окремих видів правозастосовних актів.

73. Імплементційні механізми застосування у внутрішньому правопорядку норм міжнародних договорів України.

74. Способи імплементції міжнародно-правових зобов'язань у національне законодавство.

75. Форми реалізації норм міжнародного права: дотримання, виконання, використання, застосування норм міжнародного права.

76. Місце у внутрішньому правопорядку міжнародних договорів та їх застосування українськими судами.

77. Концепція поділу положень міжнародних договорів.

78. Юридична аргументація у правозастосовній практиці.

79. Формування моделі взаємодії міжнародного та внутрішнього права і практика українських судів.

80. Сучасний стан і проблемні аспекти практики застосування норм міжнародного права судами України.

81. Аналіз та оцінка даних юридичної аргументації. Значення юридичної аргументації у правовому регулюванні в умовах воєнного стану.

82. Поняття юридичної аргументації як виду юридичної діяльності.

83. Історичний розвиток теорій юридичної аргументації.

84. Ознаки та структура юридичної аргументації. Моделі юридичної аргументації.

85. Докази як основний вид даних правової аргументації.

86. Роль юридичної аргументації у правовому регулюванні.

87. Мова права як підґрунтя юридичної аргументації.

88. Види аргументів юридичної аргументації.

6. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Для навчальної дисципліни «Публічне право: практика тлумачення і застосування» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: екзамен, стандартизовані тести, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Підсумковий семестровий контроль успішності проводиться у формі екзамену з відповідної освітньої компоненти або його окремої завершеної частини в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою, і у строки, встановлені навчальним планом та розкладом.

Підсумковий семестровий контроль буде сформовано з 30-ти білетів за єдиним принципом: кожен білет містить теоретичну та практичну частини. Теоретична частина містить два питання; практична частина – одне практичне завдання (задача). Максимальний час для підготовки до екзамену дається – 30 хвилин. Кожне питання екзаменатором оцінюється окремо. Максимальна кількість балів за підсумковий контроль не більше 50 балів.

У разі настання обставин непереборної сили (форсмажорних обставин) контрольні заходи можуть проводитися з використанням технологій дистанційного навчання. Системою буде обрано по 50 тестових питань з дисципліни, кожне з яких оцінено у 1 бал. Відведений час для проходження тесту – 100 хвилин. Максимально можливий результат особи, яка складає підсумковий семестровий контроль за відповіді на тестові запитання може скласти 50 балів. Відповідь на кожне з запитань оцінюється в 0 або 1 тестових балів: якщо вказано правильну відповідь – 1 бал; неправильну відповідь – 0 балів.

При оголошенні сигналу «Повітряна тривога» здобувачі вищої освіти залишають роботи в аудиторії та проходять у сховище до сигналу «Відбій повітряної тривоги». Час «Повітряної тривоги» не враховується у загальний термін підсумкового контролю.

ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 40	≤ 10	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

ДЛЯ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ		
Поточний контроль (ПК)		Підсумковий контроль
Аудиторна робота	Самостійна робота	Залік (З) / ЕКЗАМЕН (Е)
≤ 20	≤ 30	
≤ 50		≤ 50
Підсумкова оцінка у випадку заліку (П) = ПК + З ≤ 100		
Підсумкова оцінка у випадку складання екзамену (П) = ПК + Е ≤ 100		

**Критерії оцінювання аудиторної роботи здобувачів вищої освіти
(денна та заочна форми навчання)**

БАЛИ	ПОЯСНЕННЯ
5	Високий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики.
4	Невисокий рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні чинного законодавства, теорії та правозастосовної практики
3	Достатній рівень компетентностей. Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані , деякі види завдань виконані з помилками
2	Недостатній рівень Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково, прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення
1	Мінімальний рівень компетентностей. Здобувач вищої освіти не готовий до заняття, не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки, не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань
0	Незадовільний рівень компетентностей. Відсутність на занятті.

**Критерії оцінювання самостійної роботи
(денна форма навчання)**

Максимум 10 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	4
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 10 балів
Підготовка доповіді	5
Виконання індивідуальних творчих завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	До 10 балів
Підготовка та розробка схем та таблиць	5-8 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у конференціях, круглих столах	до 10 балів

**Критерії оцінювання самостійної роботи
(заочна форма навчання)**

Максимум 30 балів	
Підготовка словника юридичних термінів з тем курсу	4
Підготовка презентації з навчальної теми чи з окремого питання	до 15 балів
Підготовка доповіді	5
Виконання індивідуальних творчих завдань (за погодженням з викладачем та відповідно до програми курсу)	до 10 балів
Підготовка та розробка схем та таблиць	15 балів
Підготовка тез наукових доповідей, статей та участь у конференціях, круглих столах	до 30 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
	Залік	Екзамен/ диференційований залік	Оцінка	Пояснення
90-100	зараховано	Відмінно	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу засвоєний у повному обсязі; сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані в повному обсязі.
83-89		Добре	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний в повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання

				більшості з них оцінена кількістю балів, близько до максимальної.
75-82			С	« Добре » - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком; в основному сформовані практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; всі навчальні завдання, передбачені РПНД, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальною кількістю балів, деякі види завдань виконані з помилками.
68-74		Задовільно	Д	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю; але прогалини не носять істотного характеру; в основному сформовані необхідні практичні навички роботи із засвоєним матеріалом; більшість передбачених РПНД навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
60-67			Е	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовано деякі практичні навички роботи; частина передбачених РПНД навчальних завдань не виконані або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35-59		Не задовільно	FX	« Умовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу засвоєний частково; не сформовані необхідні практичні навички роботи; більшість навчальних завдань не виконано або якість їх виконання оцінено кількістю балів, близько до мінімальної; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання).
1-34	не зараховано		F	« Безумовно незадовільно » - теоретичний зміст курсу не засвоєний; не сформовані необхідні практичні навички роботи; всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки або не виконані взагалі; додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧЕНО НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни:
мапи, схеми та таблиці, презентації, відео, аудіо програвач, крейдово-магнітна дошка, проектор.

8. ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (рекомендовані джерела інформації)

Основні нормативні акти:

- Конституція України від 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141 (зі змінами внесеними Законом України «Про внесення змін до статті 80 Конституції України (щодо недоторканності народних депутатів України)» від 03 вересня 2019 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. № 38. Ст. 160.).
- акти міжнародного права:
 1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. *Офіційний вісник України*. 2008. № 93. Стор. 89. Ст. 3103.
 2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року. *Голос України*. 2001. № 3.
- закони
 1. Про правонаступництво України: Закон України від 12 вересня 1991 року. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 46. Ст. 617.
 2. Про правотворчу діяльність Закон України від 24 серпня 2023 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2023. № 93. Ст. 364.
 3. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 13. Ст. 222.
 4. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 38. Ст. 385.
 5. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст. 170.
 6. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 20-21. Ст. 190.
 7. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 35. Ст. 376.
 8. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 березня 2012 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 1. Ст. 1.
 9. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 2-3. Ст. 12.
 10. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року (зі

змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545.

11. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року (зі змінами і допов.). *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 49. Ст. 2056.

12. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: Закон України від 01 липня 2010 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. №40. Ст. 527.

13. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року. *Голос України*. 2018. № 122.

- підзаконні акти:

1. Про державні символи України: Постанова Верховної Ради України від 3 вересня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 45. Ст. 241.

2. Про Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України: Указ Президента України від 15 листопада 2006 року (зі змінами і допов.). *Офіційний вісник України*. 2006. № 47.

3. Про систему центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15 грудня 1999 року (зі змінами і допов.). *Офіційний вісник України*. 1999. № 50.

4. Про порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів та набрання ними чинності: Указ Президента від 10 червня 1997 року (зі змінами і допов.). *Урядовий кур'єр*. 1997. № 107-108.

Підручники:

1. Загальна теорія права. Академічний курс / кол. автор.; за ред. С. В. Бобровник. Київ : Юрінком Інтер, 2021. 576 с.

2. Загальна теорія права : підручник / О. В. Петришин, В. В. Лемак, С. І. Максимов та ін. Харків : Право, 2020. 568 с.

3. Кельман М. С., Стратонов В. М. Загальна теорія права : підручник. 6-те вид., допов. Херсон : Олді-Плюс, 2020. 720 с.

4. Крестовська Н. М. Теорія держави і права. Підручник. Практикум. Тести : [підруч. для юрид. ВНЗ] / Н. М. Крестовська, Л. Г. Матвєєва. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2019. 581 с.

5. Теорія держави і права : підручник / [О. М. Бандурка та ін.]; за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2018. 415 с.

6. Теорія держави і права : підручник. Київ : Київ. нац. екон.-торг. ун-т, 2021. 424 с.

7. Шмоткін О. В. Актуальні проблеми теорії держави і права : підручник. Київ : НА СБУ, 2019. 275 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Бариська Я., Погорєлова З., Попович Т. Загальна теорія права і держави : навч. посібник. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2021. 550 с.

2. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах / редкол. : В. Д. Гончаренко (гол.) та ін. Харків : Право, 2016. Том 1 : Історія держави і права України. 848 с.

3. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах / редкол. : С. І. Максимов (гол.) та ін. Харків : Право, 2017. Том 2 : Філософія права. 1128 с.

4. Велика українська юридична енциклопедія : у 20-ти томах / редкол. : О. В. Петришин (гол.) та ін. Харків : Право, 2017. Том 3 : Загальна теорія права. 952 с.
5. Каткова Т. Г. Теорія держави і права : навч. посібник. 2-ге вид., допов. Харків : Право, 2020. 96 с.
6. Ніколенко Л. М., Іванюта Н. В., Батечко А. І. Теорія держави та права : навч. посібник. Київ : Дакор, 2021. 215 с.
7. Орлова О. О., Кучук А. М., Мінченко О. В. Загальна теорія права : навч.-метод. посібник. Суми : Цьома С. П., 2020. 236 с.
8. Северінова О. Б. Теорія держави і права : навч. посібник. Київ : Дакор, 2021. 104 с.
9. Теорія держави і права в тестових завданнях : навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. 2-ге вид. змін., допов. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 608 с.
10. Практикум з теорії держави і права : навч. посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. 3-тє вид. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2023. 517 с.
11. Практикум із нормотворчої діяльності : навч. посібник / кол. авт. ; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2024. 233 с.
12. Талдикін О. В. Теорія влади. Структурно-логічні схеми і таблиці : навч. посібник. Дніпро : Дніпр. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 164 с.
13. Теорія держави і права в схемах та таблицях : навч. посібник / кол. авт.; ред. Л.Р. Наливайко. Київ : Хай-Тек Прес, 2020. 296 с.

Монографії та інші наукові видання:

1. Chepik-Trehubenko O. S. The Political System of Society: Features and Prospects of Development in Ukraine / *The issues of improving legal knowledge in the XXI century: the unity of theory and practice* : collective monograph. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2019. P. 33-51.
2. Chepik-Trehubenko O., Nalyvaiko L. Application of the principle of the rule of law international and national courts. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2022. № 4. (48). P. 413-419.
3. Leheza Y., Nalyvaiko L., Sachko O., Shcherbyna V., Chepik-Trehubenko O. Principles of law: Methodological approaches to understanding in the context of modern globalization transformations. *Ius Humani. Law Journal*. 2022. 11(2). P. 55-79.
4. Tavolzhanskyi O., Shevchenko A., Cherneha A., Minakova Y., Mozhechuk L. Anti-Corruption Legislation of Certain Member States of the European Union: Theory and Practice. *Pakistan Journal of Criminology*. 2023. Vol. 15, №01. P. 31-48.
5. Panov I., Petrosyan K., Dobroboh L., Chernobuk V., Rashed Y. Digitalization of the social services system in the context of government decentralization: legal regulation and areas of improvement. *Khazanah Hukum*. 2023. Vol. 5. № 3. P. 231-239.
6. Андрусів Л. М. Техніко-юридичні та методологічні засади оприлюднення нормативно-правових актів : монографія. Київ : Кушнір Г. М., 2020. 444 с.

7. Габаковська Х. В. Дослідницький підхід як елемент методології у сучасній юриспруденції : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Івано-Франківськ, 2018. 20 с.
8. Добробог Л. Систематизація законодавства: актуальні питання. *Правові новели*. 2023. № 5. С. 89-94.
9. Добробог Л.М. Комплексна екологічна галузь права в умовах глобалізації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2. С. 19-24.
10. Дудаш Т. Інструменти правового аргументування й правової аргументації: загальнотеоретична характеристика. *Вісник Львівського університету. Серія: Юридична*. 2021. Вип. 73. С. 3-13.
11. Дудаш Т. Мовні засоби правової аргументації: загальна характеристика. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2022. Вип. 74. С. 12-22.
12. Дудаш Т. Правова аргументація: загальнотеоретична характеристика : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 744 с.
13. Луцький Р. П. Юридіко-лінгвістична теорія як нова парадигма пізнання права. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 3. С. 117-118.
14. Ляшенко Р. Д. Казуальне судове тлумачення: поняття та принципи. *Правова держава*. 2019. Вип. 30. С. 492-498.
15. Мінакова Є. В. Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування: теоретико-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Дніпро, 2021. 244 с.
16. Павленко Ж. О., Кликов О. І. Об'єкт аргументації у правовому контексті: основні концепції й підходи. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія*. 2023. № 2. С. 56-67.
17. Павлова М. А. Співвідношення преюдиції з деякими суміжними категоріями. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 2. С. 22-25.
18. Пархоменко Н. М. Переконливий прецедент як результат нормотворчості суду (сутнісні та змістовні аспекти). *Правова держава*. 2022. Вип. 33. С. 131-140.
19. Прийма С. В., Єрофєєва М. М. Поняття юридичних колізій. *Теорія і практика правознавства*. 2022. Вип. 2. С. 5-21.
20. Сергєєв К. О. Законодавча діяльність як спосіб реалізації влади. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2019. № 1. С. 22-28.
21. Талдикін О. В. Інформаційний суверенітет та його зміст. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 2. С. 99-103.
22. Талдикін О. В. Суверенітет: спроба кваліфікації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2023. № 1. С. 125-129.
23. Тихомиров О. Д. Проблеми компаративної саморефлексії порівняльного правознавства як юридичної компаративістики. *Право України*.

2019. № 3. С. 30-48.

24. Цувіна Т. А. Зворотна дія нормативно-правових актів у часі та право на справедливий судовий розгляд у цивільних справах в контексті принципу верховенства права. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 3. С. 172-176.

25. Чепік-Трегубенко О. С. Верховенство права у формуванні державної політики у сферах національної безпеки і оборони: теоретико-методологічний аспект. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. Спеціальний випуск № 2 (121). Держава і право України в умовах воєнного стану. С. 183-188.

26. Чепік-Трегубенко О. С. Принцип верховенства права: доктрина та судова практика. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 3. С. 121-127.

27. Чепік-Трегубенко О. С., Довгопол П. Д. Конституційно-правовий аспект забезпечення права особи на компенсацію пошкоджених/знищених об'єктів нерухомості приватної форми власності внаслідок збройного конфлікту. *Scientific monograph: Impact of martial law in Ukraine on the further development of jurisprudence: Scientific monograph*. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. Р. 236-249.

28. Чорнобай О. Становлення вітчизняної юридичної аргументації на засадах правової традиції. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія: Юридичні науки. 2021. Т. 8, № 3. С. 110-115.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua/> – Офіційний сайт Президента України.
2. <http://www.constcourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Конституційного Суду України.
3. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.
4. <http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал Кабінету Міністрів України.
5. <http://reyestr.court.gov.ua> – Офіційний сайт єдиного державного реєстру судових рішень України.
6. <http://www.scourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховного Суду.
7. <http://www.minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України.

**Завідувач кафедри
теорії держави та права**

Ольга КУЛІНІЧ

Додаток 1 до
Робочої програми
навчальної
дисципліни

Лист оновлення та перезатвердження робочої програми навчальної дисципліни

[illegible]